

ધોરણ - 6

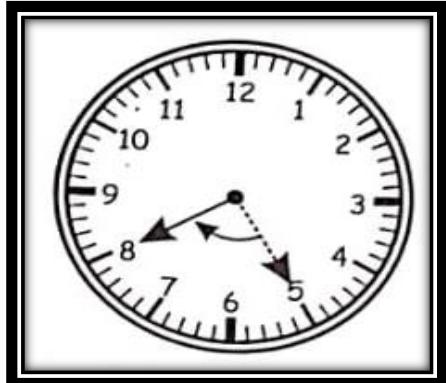
ગણિત

પ્રકરણ - 5

પાયાના આકારોની સમજૂતી

સ્વાધ્યાય - 5.2

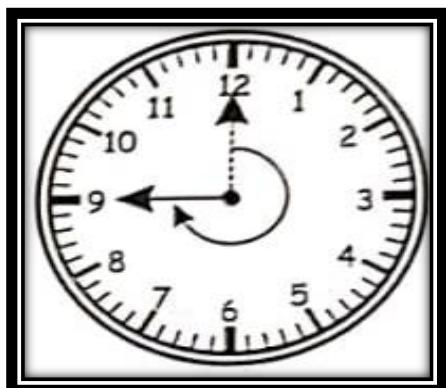
કલાક કંટો 3 અંક ફરે તો = $\frac{1}{4}$ પરિભૂમણ

કલાક કંટો 6 અંક ફરે તો = $\frac{1}{2}$ પરિભૂમણ

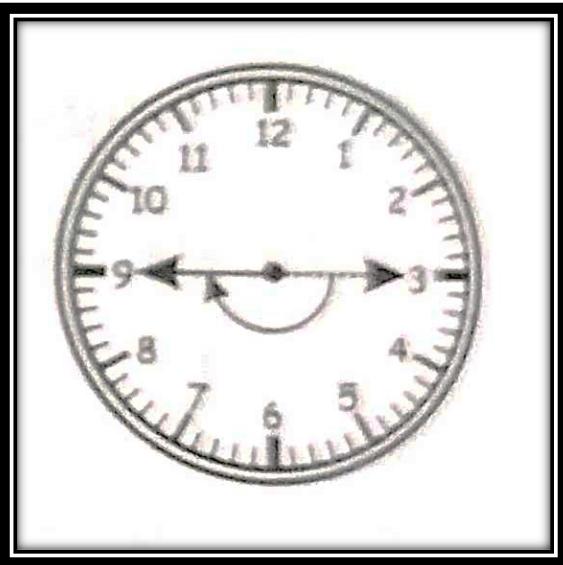
કલાક કંટો 9 અંક ફરે તો = $\frac{3}{4}$ પરિભૂમણ

1. ઘડિયાળનો કલાકનો કાંટો નીચેના સમય પ્રમાણે ઘડિયાળની દિશામાં ફરે છે, તો તે કેટલું પરિભ્રમણ ફરશે તે અપૂર્ણાંકમાં દર્શાવો.

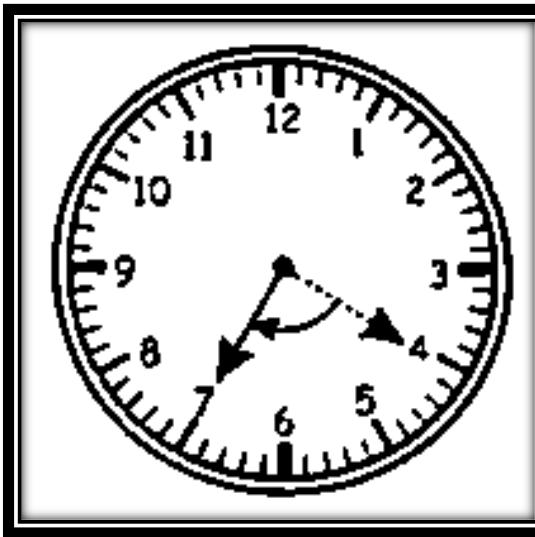
(a) 3 થી 9

➤ કલાક કાંટો 3થી 9 ઉપર જતાં તે $\frac{1}{2}$ પરિભ્રમણ ફરશે.

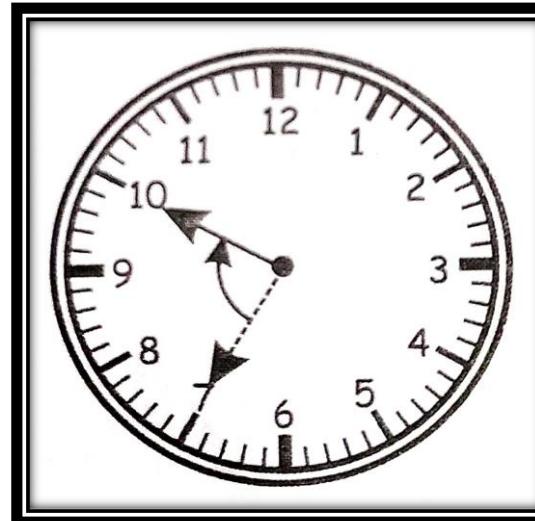
(b) 4 થી 7

- કલાક કાંટે 4થી 7 ઉપર જતાં તે $\frac{1}{4}$
પરિભ્રમણ ફરશે.

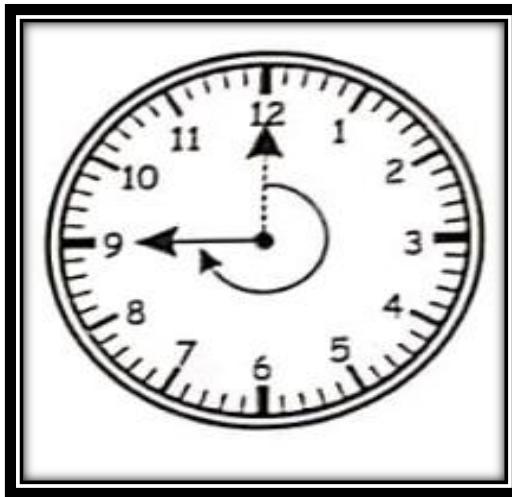
(C) 7 થી 10

- કલાક કાંટે 7થી 10 ઉપર જતાં તે $\frac{1}{4}$
પરિભ્રમણ ફરશે.

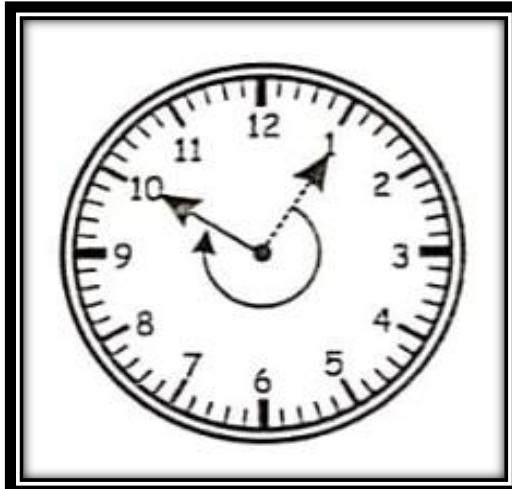
(d) 12 થી 9

- કલાક કાંટે 12થી 9 ઉપર જતાં તે $\frac{3}{4}$ પરિભુમણ ફરશે.

(e) 1 થી 10

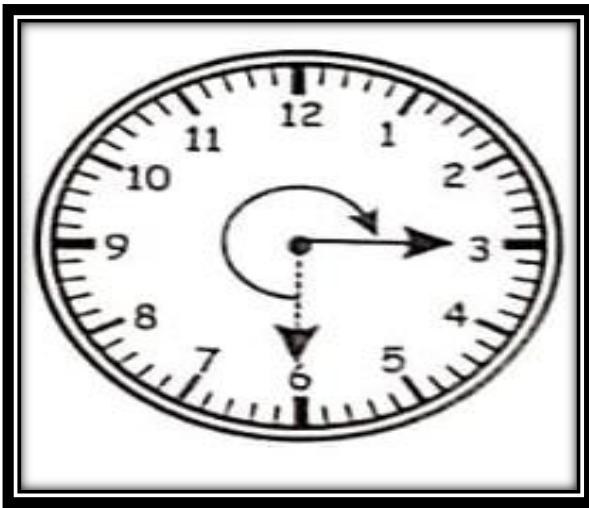
- કલાક કાંટે 1થી 10 ઉપર જતાં તે $\frac{3}{4}$ પરિભુમણ ફરશે.

(f) 6 થી 3

➤ કલાક કાંઠે 6થી ઉપર જતાં તે $\frac{3}{4}$

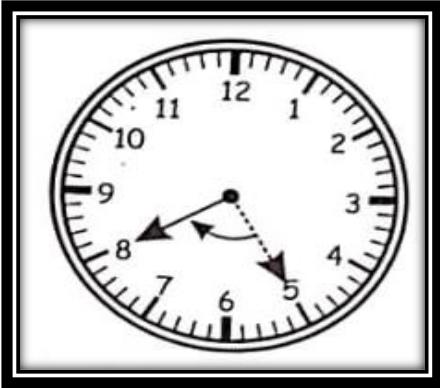
પરિભ્રમણ ફરશે.

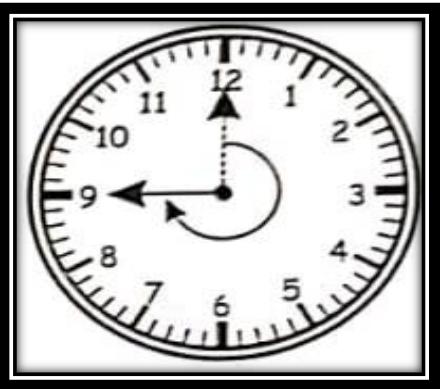
➤ $\frac{1}{2}$ આટો ફરે તો = 6 અંક ઘસે.

➤ $\frac{1}{4}$ આટો ફરે તો = 3 અંક ઘસે.

➤ $\frac{3}{4}$ આટો ફરે તો = 9 અંક ઘસે.

2. ઘડિયાળનો કાંટો ક્યાં ઉલ્લો હશે?

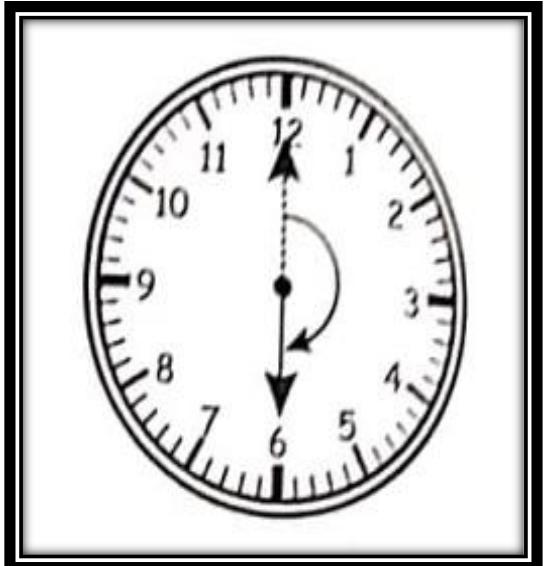
જો ...

(a) 12થી શરૂ કરે અને $\frac{1}{2}$ આંટો ઘડિયાળની દિશામાં પૂર્ણ કરે.

➤ ઘડિયાળનો કાંટો 12થી શરૂ કરી ઘડિયાળના કાંટાની

દિશામાં $\frac{1}{2}$ આંટો પૂર્ણ કરે, તો કાંટો 6 ઊપર ઉલ્લો

હોય.

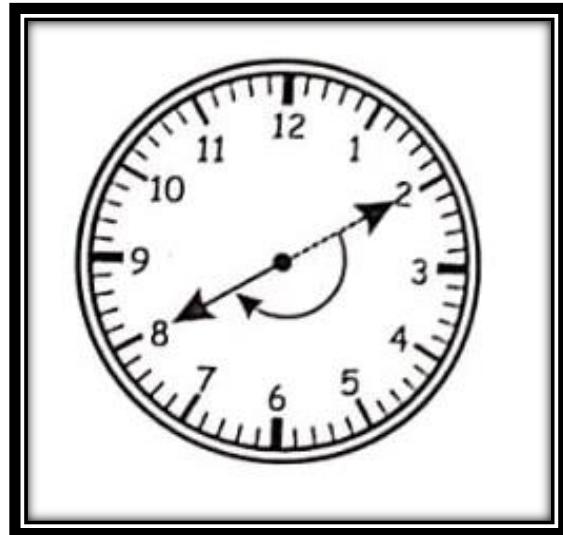
(b) 2થી શરૂ કરે અને ઘડિયાળની દિશામાં $\frac{1}{2}$

આંટો પૂર્ણ કરે.

➤ ઘડિયાળનો કાંટો 2થી શરૂ કરી ઘડિયાળના

કાંટાની દિશામાં $\frac{1}{2}$ આંટો પૂર્ણ કરે, તો કાંટો 8

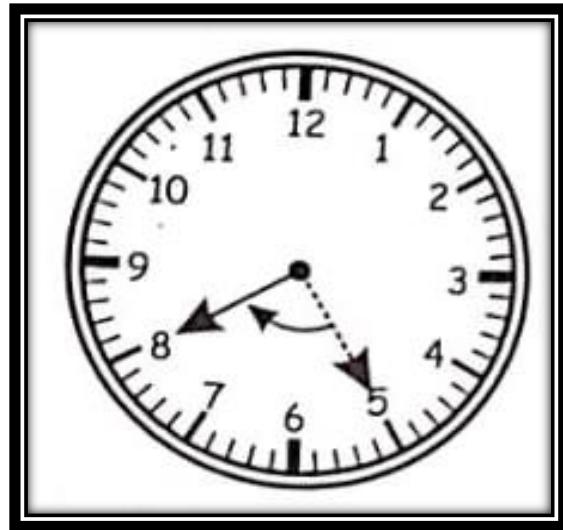
ઉપર ઉલ્લોધે.

(c) 5થી શરૂ કરે અને ઘડિયાળની દિશામાં

$\frac{1}{4}$ આંટો ફરે.

➤ ઘડિયાળનો કાંટો 5થી શરૂ કરી ઘડિયાળના

કાંટાની દિશામાં $\frac{1}{4}$ આંટો પૂર્ણ કરે, તો કાંટો 8

ઉપર ઉલ્લો હોય.

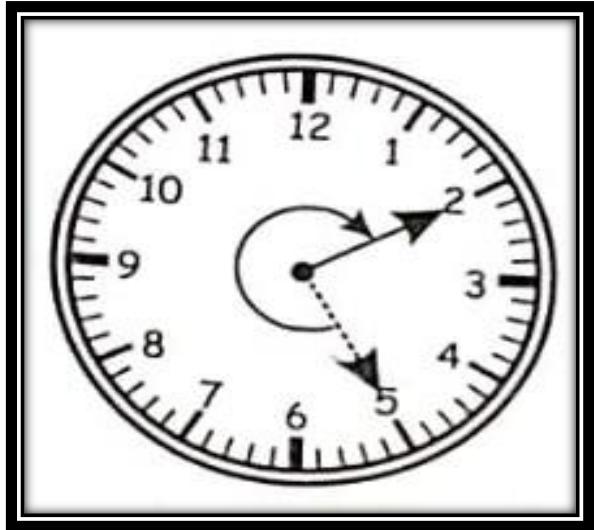
(d) 5થી શરૂ કરે અને ઘડિયાળની દિશામાં $\frac{3}{4}$

આંટો ફરે.

➤ ઘડિયાળનો કાંટો 5થી શરૂ કરી ઘડિયાળના

કાંટાની દિશામાં $\frac{3}{4}$ આંટો પૂર્ણ કરે, તો કાંટો 2

ઉપર ઉલ્લોહીય.

3. તમે કઈ દિશામાં ઉભા છો અને કઈ દિશામાં પહોંચો છો?

જો ...

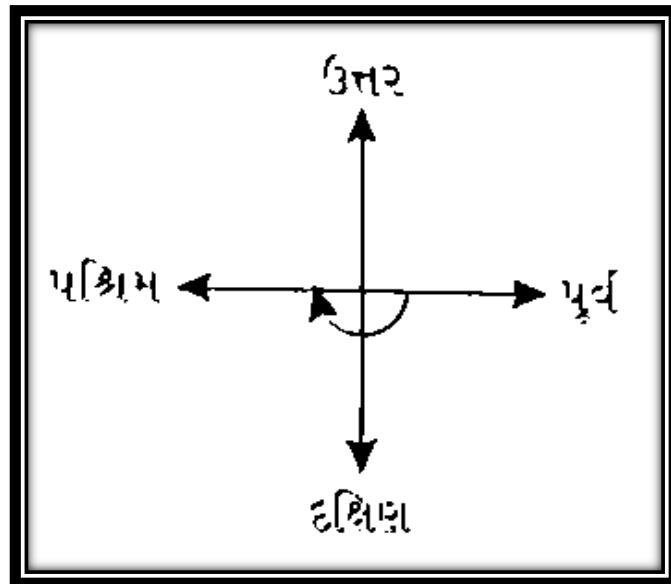
(a) પૂર્વમાંથી ઘડિયાળના કંટાની દિશામાં

$\frac{1}{2}$ આંટો

► પૂર્વ દિશામાં મોં રાખીને ઘડિયાળના કંટાની

દિશામાં $\frac{1}{2}$ આંટો ફરતાં એટલે કે બે કાટખૂણા

જેટલું ફરતાં આપણી સામે પશ્ચિમ દિશા આવે.

(b) પૂર્વમાંથી ઘડિયાળના કંટાની દિશામાં

$1\frac{1}{2}$ આંટો

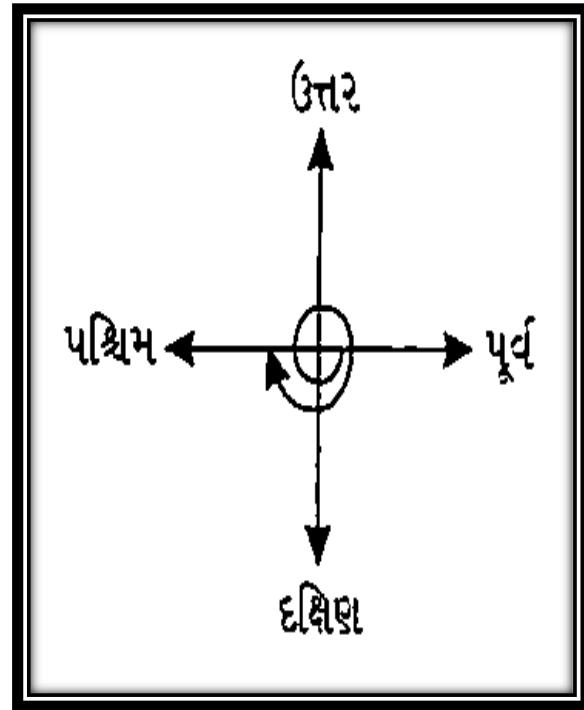
► પૂર્વ દિશામાં મો રાખીને ઘડિયાળના

કંટાની દિશામાં $1\frac{1}{2}$ આંટો ફરતાં એટલે

કે એક આખો આંટો અને બે કાટખૂણા

જેટલો આંટો ફરતાં આપણી સામે પશ્ચિમ

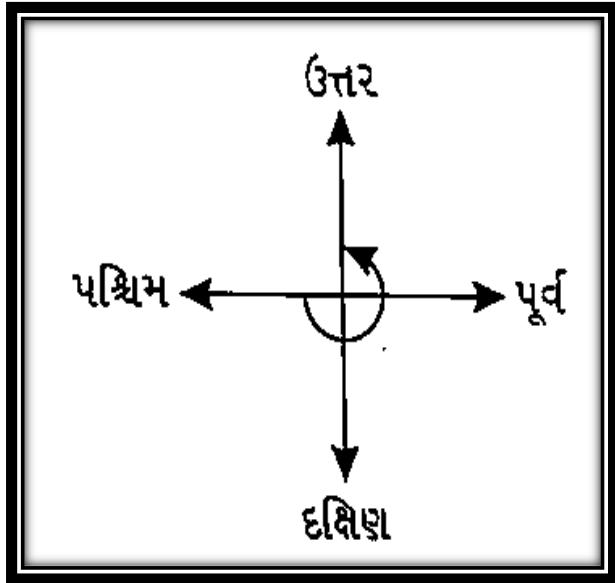
દિશા આવે.

(c) પશ્ચિમમાંથી ઘડિયાળના કંટાની વિરુદ્ધ દિશામાં

$\frac{3}{4}$ અંટો

- પશ્ચિમ દિશામાં મોં રાખીને ઘડિયાળના કંટાની વિરુદ્ધ દિશામાં $\frac{3}{4}$ આટો ફરતા એટલે કે ત્રણ કાટખૂણા જેટલો અંટો ફરતાં આપણી સામે ઉત્તર દિશા આવે.

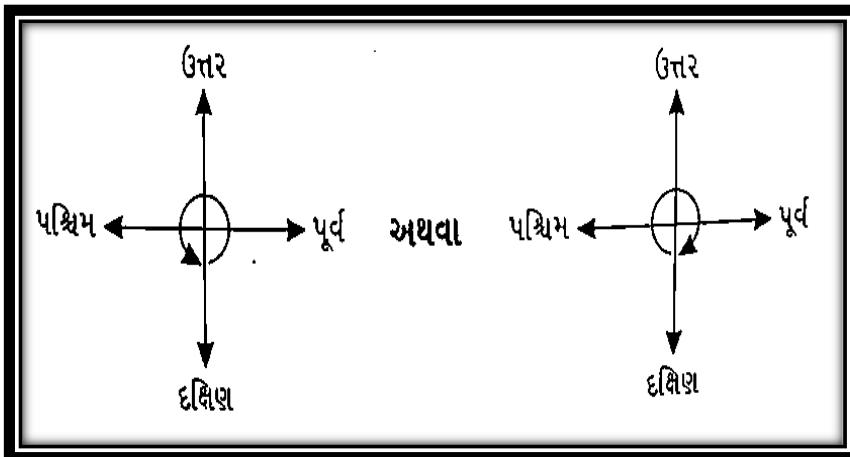

(d) દક્ષિણમાંથી એક પૂર્વ આંટો આ પ્રશ્ન માટે

ઘડિયાળના કાંટાની દિશા કે વિરુદ્ધ દિશા

જણાવવું જરૂરી છે? શા માટે નહીં?

- દક્ષિણ દિશામાં મોં રાખીને ઘડિયાળના કાંટાની દિશામાં કે ઘડિયાળના કાંટાની ઉલટી દિશામાં એક પૂરો આંટો ફરીએ તો આપણી સામે દક્ષિણ દિશા ફરીથી આવે. અહીં પૂર્વ આંટો ફરવાનો છે. તેથી ઘડિયાળના કાંટાની દિશા દર્શાવવાની જરૂર રહેતી નથી.

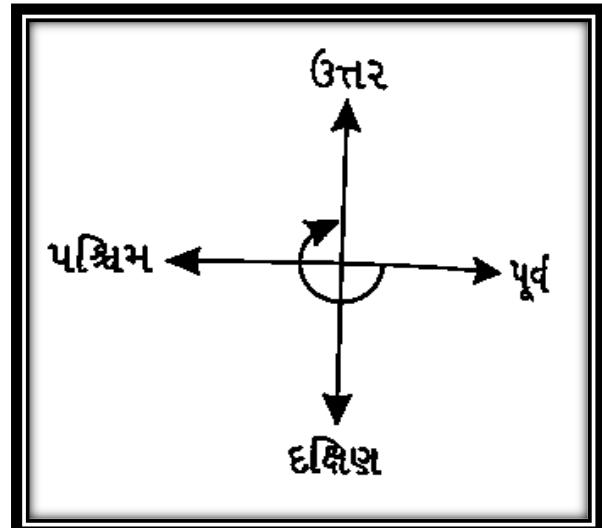
4. તમે ઉભા છો ત દિશામાંથી ફરો, ત્યારે કેટલો આંટો ફરો છો ત કહો :

(a) પૂર્વમાંથી ઘડિયાળના કાંટાની દિશામાં ઉત્તરમાં

➤ પૂર્વ દિશામાંથી ઘડિયાળના કાંટાની

દિશાએ ઉત્તર દિશામાં પહોંચવા માટે $\frac{3}{4}$

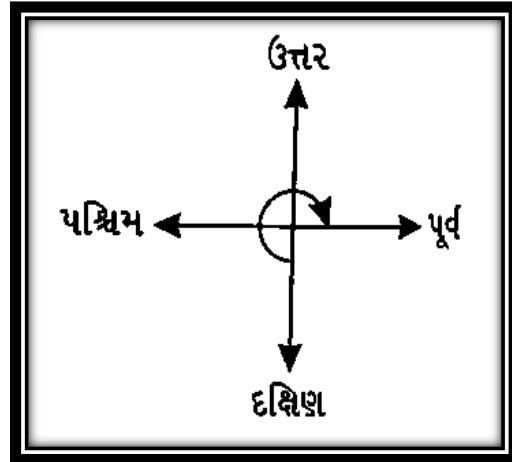
આંટો ફરવો પડે.

(b) દક્ષિણમાંથી ઘડિયાળના કંટાની દિશામાં પૂર્વમાં

➤ દક્ષિણ દિશામાંથી ઘડિયાળના કંટાની દિશાએ પૂર્વ

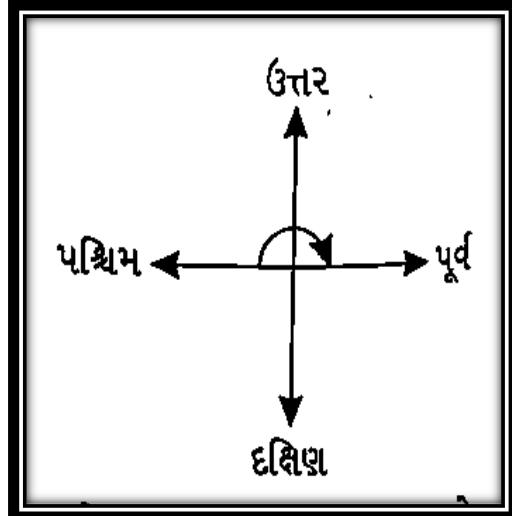
દિશામાં પહોંચવા માટે $\frac{3}{4}$ આંટો ફરવો પડે.

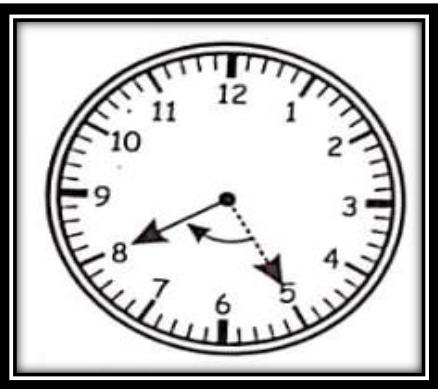
(c) પશ્ચિમમાંથી ઘડિયાળના કંટાની દિશામાં પૂર્વમાં

➤ પશ્ચિમ દિશામાંથી ઘડિયાળના કંટાની દિશાએ પૂર્વ

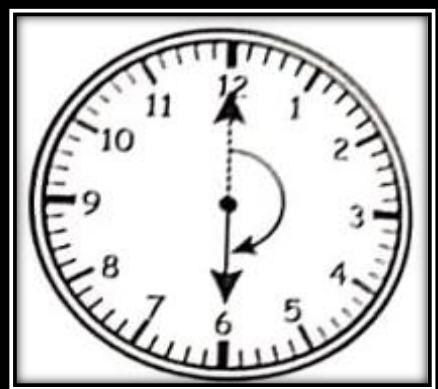
દિશામાં પહોંચવા માટે $\frac{1}{2}$ આંટો ફરવો પડે.

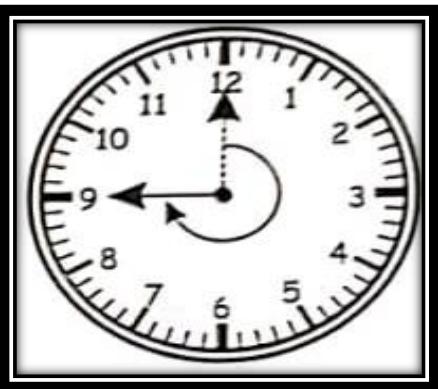
➤ 3 અંક ખસે = એક કાટખૂણો ફરે

➤ 6 અંક ખસે = બે કાટખૂણો ફરે

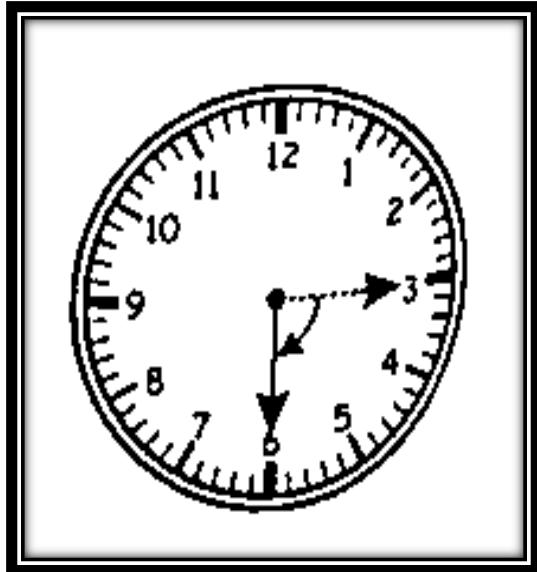
➤ 9 અંક ખસે = ત્રણ કાટખૂણો ફરે

5. ઘડિયાળનો કલાકનો કાંટો નીચેના સમય દરમિયાન કેટલા કાટખૂણા જેટલું ફરે છે તે કહો.

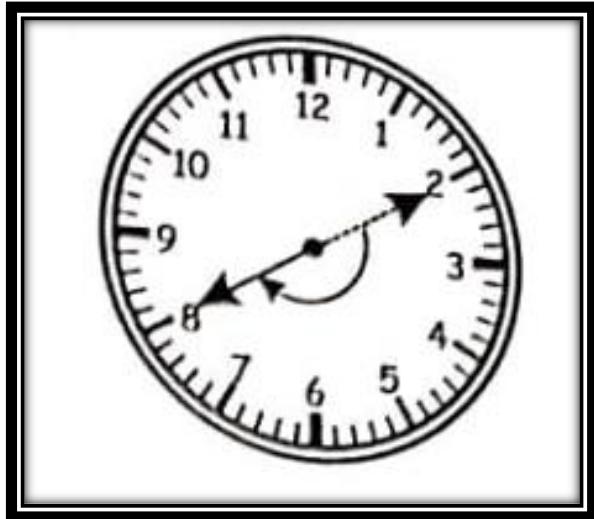
(a) 3 થી 6

➤ કલાક કાંટાને 3 પરથી 6 ઊપર જવામાં 1 કાટખૂણા જેટલું ફરવું પડે છે.

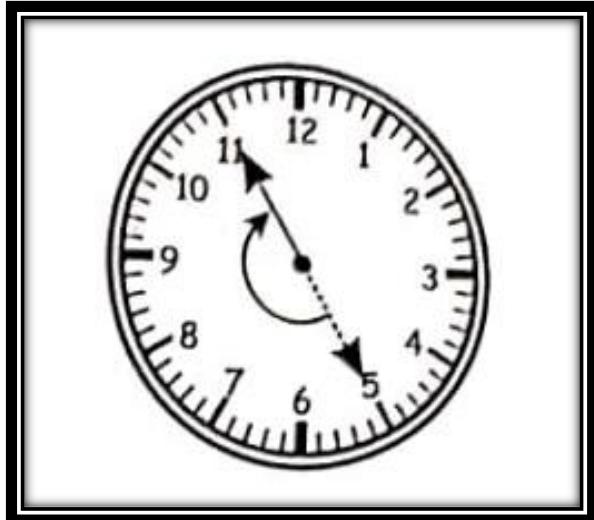
(b) 2થી 8

➤ કલાક કાંટાને 2 પરથી 8 ઉપર જવામાં 2
કાટખૂણા જેટલું ફરવું પડે છે.

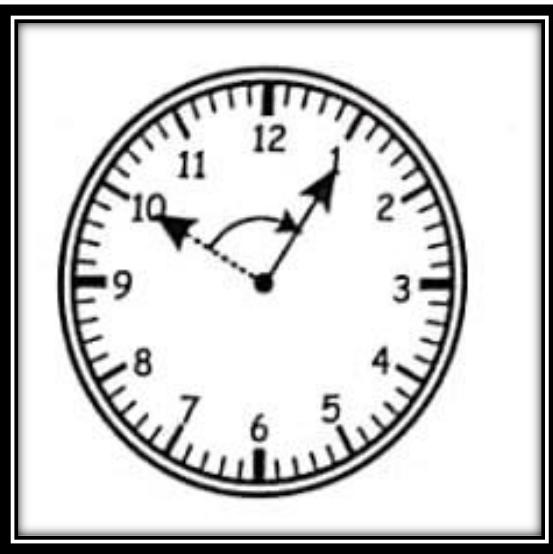
(c) 5થી 11

➤ કલાક કાંટાને 5 પરથી 11 ઉપર જવામાં 2
કાટખૂણા જેટલું ફરવું પડે છે.

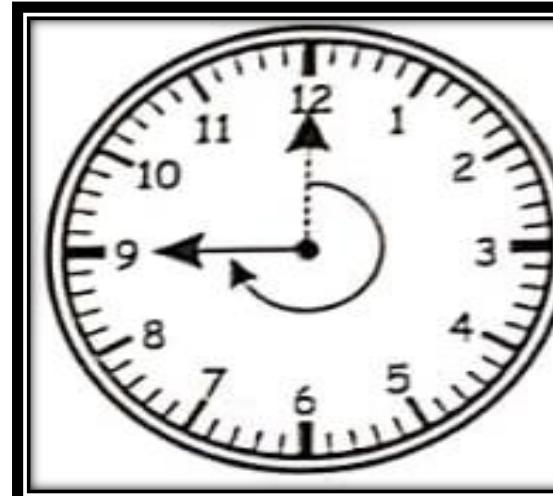
(d) 10થી 1

- કલાક કાંટાને 10 પરથી 1 ઉપર જવામાં
1 કાટખૂણા જેટલું ફરવું પડે છે.

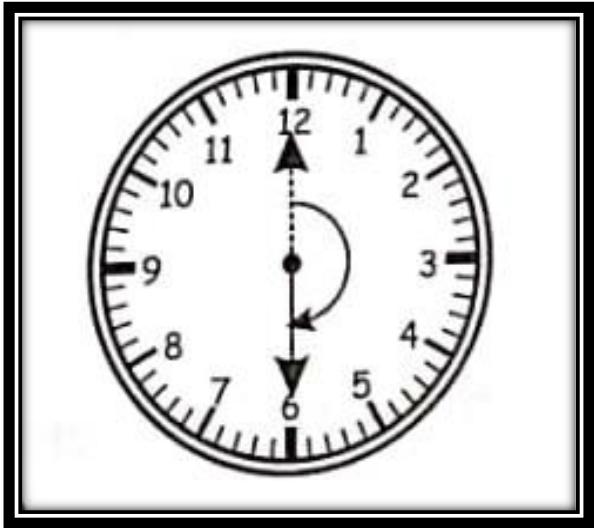
(e) 12 થી 9

- કલાક કાંટાને 12 પરથી 9 ઉપર જવામાં
3 કાટખૂણા જેટલું ફરવું પડે છે.

(f) 12થી 6

- કલાક કંટાને 12 પરથી 6 ઉપર જવામાં
2 કાટખૂણા જેટલું ફરવું પડે છ.

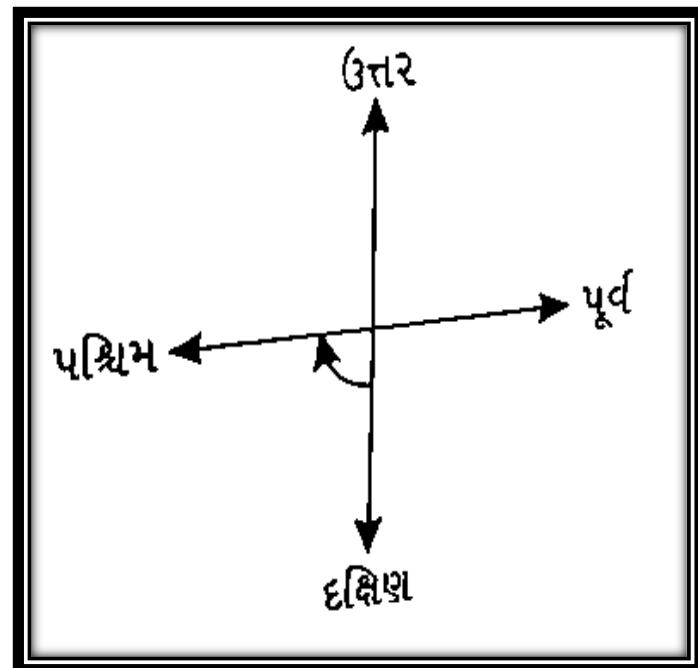

6. આપેલ સ્થિતિમાંથી તમે કરો ત્યારે કેટલા કાટખૂણા રચાશે?

(a) ઘડિયાળના કાંટાની દિશામાં દક્ષિણમાંથી

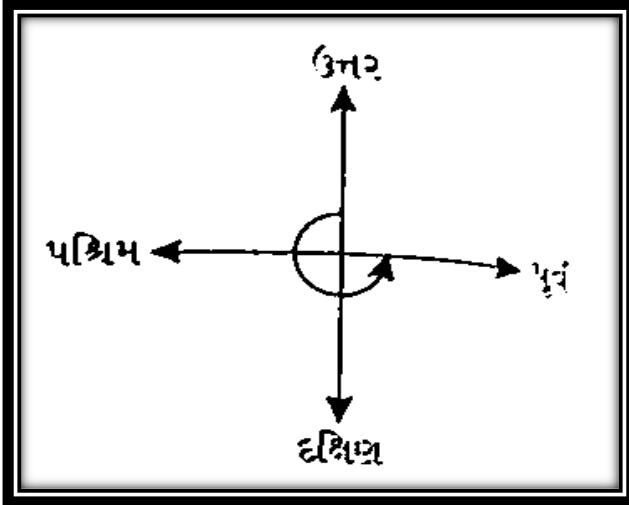
પશ્ચિમમાં

- દક્ષિણ દિશામાંથી ઘડિયાળના કાંટાની દિશામાં પશ્ચિમ દિશાએ જતાં 1 કાટખૂણો રચાશે.

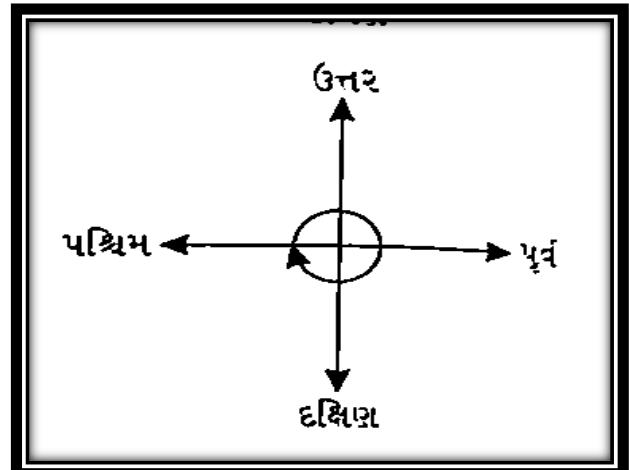
(b) ઘડિયાળના કાંટાની વિરુદ્ધ દિશામાં ઉત્તરથી પૂર્વમાં

- ઉત્તર દિશામાંથી ઘડિયાળના કાંટાની વિરુદ્ધ દિશામાં પૂર્વ દિશાએ જતાં 3 કાટખૂણા રચાશે.

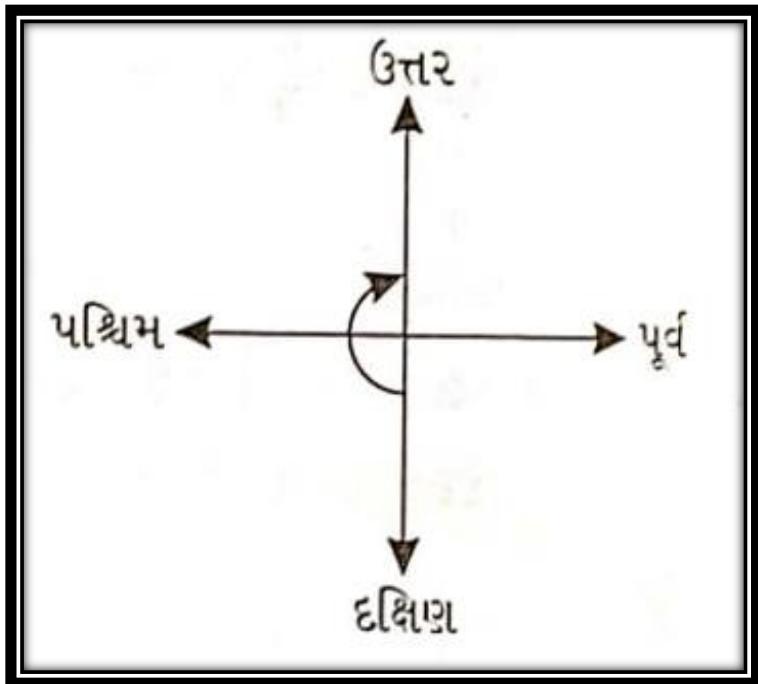
(c) પશ્ચિમથી પશ્ચિમમાં

- પશ્ચિમ દિશામાંથી (ઘડિયાળના કાંટાની દિશામાં કે ઘડિયાળના કાંટાની વિરુદ્ધ દિશામાં) પશ્ચિમ દિશાએ જતાં 4 કાટખૂણા રચાશે.

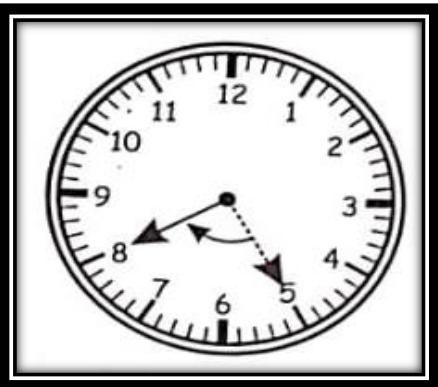

(d) દક્ષિણથી ઉત્તરમાં

- દક્ષિણ દિશામાંથી (ઘડિયાળના કંટાની દિશામાં કે ઘડિયાળના કંટાની ઉલટી દિશામાં) ઉત્તર દિશાએ જતાં 2 કાટખૂણા રચાશે.

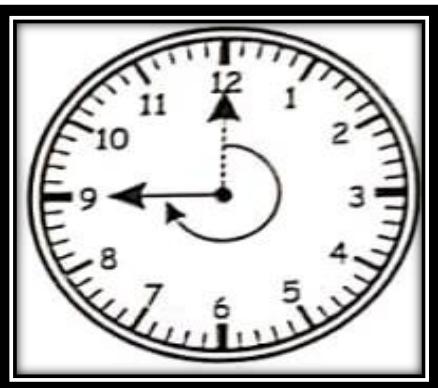
➤ 1 કાટખૂણો ફરે = 3 અંક ખસે

➤ 2 કાટખૂણો ફરે = 6 અંક ખસે

➤ 3 કાટખૂણો ફરે = 9 અંક ખસે

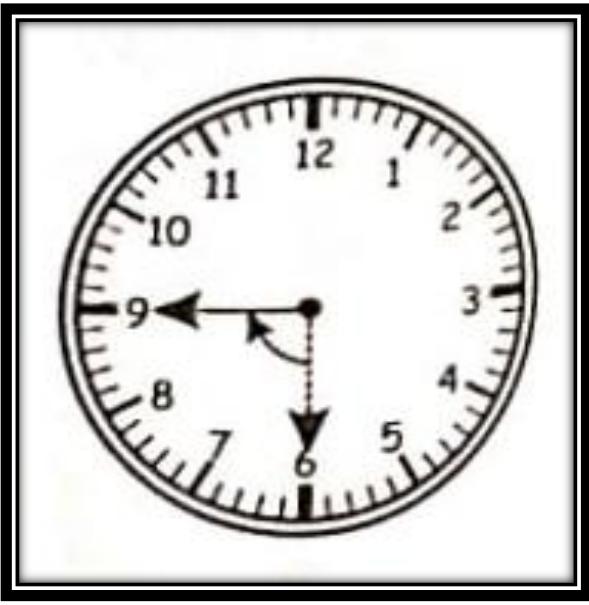

7. ઘડિયાળના કાંટા ફરીને ક્યાં ઉભા રહેશે?

(a) 6 વાગે શરૂ કરીને 1 કાટખૂણા જેટલું

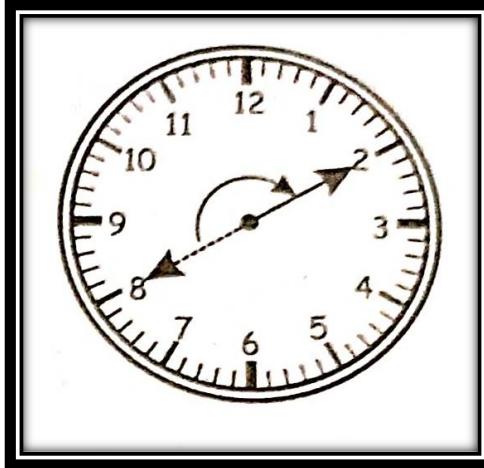
ફરીને

- ઘડિયાળનો કાંટો 6 વાગે શરૂ કરીને 1 કાટખૂણા જેટલું ફરીને તે 9 ઊપર ઉભો રહેશે.

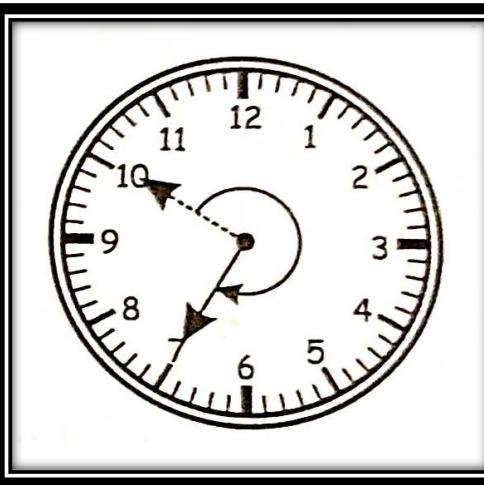
(b) 8 વાગે શરૂ કરીને 2 કાટખૂણા જેટલું ફરીને

- ઘડિયાળનો કાંઠો 8 વાગે શરૂ કરીને 2 કાટખૂણા જેટલું ફરીને તે 2 ઉપર ઊભો રહેશે.

(c) 10 વાગે શરૂ કરીને 3 કાટખૂણા જેટલું ફરીને

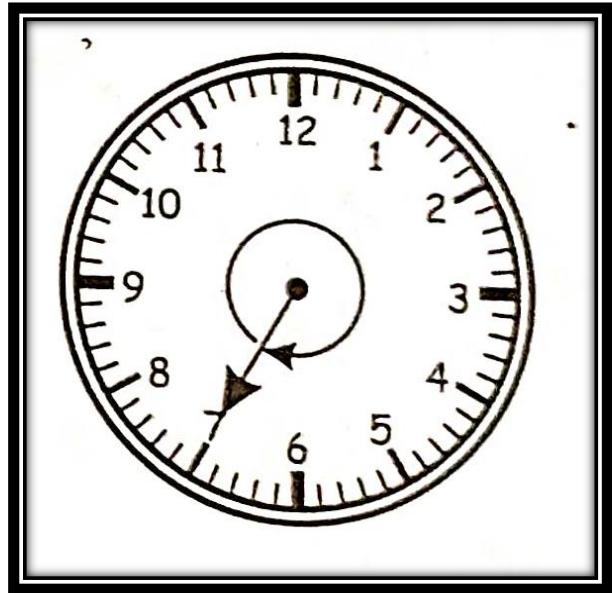
- ઘડિયાળનો કાંઠો 10 વાગે શરૂ કરીને 3 કાટખૂણા જેટલું ફરીને તે 7 ઉપર ઊભો રહેશે.

(d) 7 વાગે શરૂ કરીને 2 સરળકોણ જેટલું

કરીને

- ઘડિયાળનો કાંઠો 7 વાગે શરૂ કરીને 2 સરળકોણ જેટલું કરીને તે 7 ઊપર ઉલ્લો રહેશે.

Thanks

For watching